

От зелени инвестиции до Дунав: шест сигнала за бизнеса през изминалата седмица

17.8.2026 - | Русенска търговско-индустриална камара

През последната седмица българските предприятия получиха няколко важни сигнала, които засягат инвестициите, цифровата трансформация, продуктивното съответствие, веригите на доставки и икономическата среда.

Най-пряката възможност е новата процедура с бюджет от близо 83 млн. евро за въвеждане на зелени технологии в МСП. Успоредно с нея започна прилагането на европейските правила за опаковките, влезе в сила новата рамка за кръговост на автомобилите, а проектът на националната стратегия за цифрова трансформация е отворен за обществено обсъждане.

Към регулаторните и инвестиционните развития се добавят два по-широки сигнала. Дунав остава на критично ниски нива, което продължава да създава риск за транспорта и доставките. Българската икономика отчита растеж, но той е съпроводен от спад на износа и значително увеличение на вноса.

Общата посока е ясна: конкурентоспособността все повече зависи от способността на предприятията да свързват инвестициите с измерими резултати, да управляват надеждни данни за материалите и доставчиците си и да се подготвят предварително за регулаторни и логистични промени.

Зелените технологии получават пряка финансова подкрепа

На 11 август 2026 г. Министерството на иновациите и дигиталната трансформация отвори процедура BG16RFPR001-2.003 „Въвеждане на зелени технологии в МСП“ по Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021-2027.

Общият бюджет е 82 995 277 евро. Минималният размер на безвъзмездната помощ за един проект е 77 000 евро, а максималният може да достигне 450 000 евро в зависимост от категорията на предприятието и избрания режим на помощ. Интензитетът на подкрепата е до 70% от допустимите разходи.

Крайният срок за кандидатстване е 16:30 ч. на 10 ноември 2026 г. Проектите се подават изцяло електронно чрез ИСУН с валиден квалифициран електронен подпис. Условията и документите по процедурата са публикувани от Министерството.

Предприятията могат да кандидатстват за придобиване на:

- машини, съоръжения и производствено оборудване;
- специализиран софтуер;
- патенти, полезни модели и промишлени дизайни;
- лицензии, свързани с въвеждането на зелени технологии;
- услуги за постигане на съответствие с екологични стандарти, включително Екомаркировката на ЕС.

Водещото изискване е инвестицията да въвежда кръгов модел за по-ефективно използване на ресурсите или климатично неутрален метод за производство, предоставяне или потребление на продукти и услуги.

Това означава, че проектът не трябва да започва с избора на машина и последващото търсене на „зелена“ обосновка. Първата стъпка е да бъде определен конкретен проблем, например прекомерно използване на суровини, вода или консумативи, голямо количество производствени отпадъци, нисък процент на повторна употреба или технологичен процес с висока ресурсна интензивност.

Минималната подготовка включва:

- измерване на сегашното потребление на материали и ресурси;
- определяне на конкретния отпадъчен поток или загуба;
- избор на технология, която променя начина на производство;
- показатели за измерване на ефекта преди и след инвестицията;
- оценка на необходимото собствено финансиране и паричния поток;
- проверка на техническата интеграция с останалото оборудване и системи.

За предприятията с вече планирани инвестиции процедурата е възможност да проверят дали проектът може да бъде реструктуриран около измерим кръгов резултат. За останалите тримесечният срок е достатъчен за подготовка само ако анализът на процесите започне незабавно.

Стратегията за цифрова трансформация изисква по-ясна връзка с бизнеса

Проектът на Стратегия за цифрова трансформация на Република България за периода 2026-2030 г. и пътната карта за нейното изпълнение са отворени за обществено обсъждане до 22 август 2026 г.

Стратегията обхваща ускореното развитие на:

- изкуствения интелект;
- технологиите за обработка и споделяне на данни;
- високопроизводителните и квантовите изчисления;
- полупроводниковите технологии;
- устойчивата цифрова инфраструктура, включително 5G и 6G;
- цифровите услуги, умения и управление, основано на данни.

Документът има хоризонтален характер и трябва да насочи националните усилия към целите на европейското Цифрово десетилетие. Проектът и начините за подаване на становища са достъпни в Портала за обществени консултации.

За предприятията значението на стратегията не е само в общата визия за развитие на цифровите технологии. От нея и пътната карта могат да произлязат бъдещи мерки за финансиране, развитие на умения, технологична инфраструктура, киберсигурност, електронни административни услуги и обмен на данни.

Краткият срок на общественото обсъждане ограничава възможността за задълбочен секторен анализ. Въпреки това предприятията и бизнес организациите могат да поставят конкретни практически въпроси:

- как ще бъде подпомагано внедряването на технологии в по-малките предприятия;
- как ще се подобри оперативната съвместимост на електронните административни услуги;
- какви механизми ще подкрепят развитието на цифрови и управленски умения;
- как бизнесът ще получава достъп до инфраструктура за данни, изкуствен интелект и високопроизводителни изчисления;
- как ще се измерва реалният ефект от предвидените мерки;
- как ще бъдат включени регионалните предприятия и организации извън основните технологични центрове.

Стратегията ще има практическа стойност само ако бъде преведена в последователни мерки с ясно определени отговорности, бюджети, срокове и показатели за резултат.

Новите правила за опаковките вече започнаха да се прилагат

От 12 август 2026 г. Регламентът относно опаковките и отпадъците от опаковки се прилага в целия Европейски съюз. Той създава обща рамка за целия жизнен цикъл на опаковките и заменя част от разпокъсаните национални изисквания.

Една от мерките с непосредствено действие е ограничаването на пер- и полифлуороалкилираните вещества, известни като PFAS, в опаковките за контакт с храни. Опаковки, които съдържат такива вещества над определените граници, вече не могат да бъдат пускани на европейския пазар.

Изискването може да засегне опаковки като кутии за храна за въщи, хартии и обвивки, устойчиви на мазнини, опаковки за бързо хранене, торби за пуканки за микровълнова фурна и кутии за пица. Европейската комисия публикува обобщение на изискванията и графика за тяхното въвеждане.

Следващите основни етапи включват:

- хармонизирана система за етикетиране на опаковките от 2028 г.;
- ограничения върху празното пространство в опаковките от 2030 г.;
- ограничения за определени пластмасови опаковки за еднократна употреба;
- цели за повторна употреба;
- минимално съдържание на рециклирана пластмаса;
- изискване всички опаковки да бъдат рециклируеми от 2030 г.

За производителите, вносителите, дистрибуторите, хранителните предприятия и електронните търговци опаковката вече не е само логистичен или маркетингов компонент. Тя се превръща в обект на продуктово съответствие, за който са необходими надеждни данни за състава, предназначението и доставчика.

Предприятията трябва да идентифицират използваните опаковки и да поискат от доставчиците актуални декларации за съответствие. При опаковките за контакт с храни е необходимо да се провери дали документацията обхваща ограниченията за PFAS.

Полезна първа стъпка е създаването на регистър, който свързва всеки вид опаковка с нейния материал, доставчик, предназначение, налична документация и приложими бъдещи срокове. Така следващите изисквания могат да бъдат управлявани като част от нормалния процес за покупки и качество, вместо чрез еднократни проверки.

Кръговостта в автомобилната индустрия ще се пренесе към доставчиците

Новият европейски регламент относно изискванията за кръговост при проектирането на превозни средства и управлението на излезлите от употреба автомобили влезе в сила на 13 август 2026 г. Основното му прилагане започва на 1 септември 2028 г.

Регламентът обхваща целия жизнен цикъл на превозните средства и въвежда изисквания за:

- проектиране, улесняващо разглобяването, ремонта и повторната употреба;
- рециклируемост и възстановяване на материалите;
- цифрова информация за демонтиране и замяна на компоненти;
- проследимост и електронно водене на документация;
- по-ефективно възстановяване на стомана, алуминий, мед и редкоземни елементи;
- разширена отговорност на производителя.

От 2032 г. новите автомобили трябва да съдържат поне 15% рециклирана пластмаса. Минималният дял ще нарасне до 25% през 2036 г. Европейската комисия трябва да определи и бъдещи изисквания за рециклирано съдържание на стомана и алуминий. Основните изисквания и графикът са представени в специализирания портал на Европейската комисия.

Непосредственият ефект за повечето български МСП няма да бъде пряко регулаторно задължение. По-вероятно е изискванията да бъдат пренесени чрез производителите на автомобили и големите системни доставчици.

Предприятията, които произвеждат метални и пластмасови компоненти, кабелни системи, електроника, машинни детайли, инструментална екипировка или специализирано оборудване, могат да започнат да получават нови клиентски въпросници и договорни изисквания значително преди 2028 г.

Подготовката трябва да започне с проверка дали компанията може надеждно да предостави информация за:

- използваните материали и техния произход;
- наличното рециклирано съдържание;
- веществата, които ограничават повторната употреба или рециклирането;
- възможността за разглобяване, ремонт или подмяна;
- доставчиците и съответните декларации;
- версиите на техническата и продуктовата документация.

Проследимостта на материалите постепенно ще се превръща от екологична характеристика в критерий за квалифициране и запазване на доставчици.

Маловодието на Дунав остава оперативен риск

На 17 август 2026 г. водният стоеж при Русе е минус 123 сантиметра спрямо условната кота нула. Данните на Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на река Дунав“ показват и редица участъци с намалени габарити на фарватера между речни километри 374,10 и 610,00. Актуалните нива и навигационни условия се публикуват ежедневно от Агенцията.

Ниският воден стоеж не означава автоматично спиране на корабоплаването. Той обаче

ограничава допустимото газене, намалява полезния товар и увеличава разходите за превоз на тон. В определени случаи се налагат частично натоварване, претоварване между съдове, изчакване или използване на автомобилен и железопътен транспорт.

За предприятията рискът може да се прояви чрез:

- по-високи транспортни тарифи и допълнителни надбавки;
- удължаване на сроковете за доставка;
- недостиг или забавяне на суровини;
- по-голяма необходимост от оборотен капитал и резервни наличности;
- промяна на производствени и договорни графици;
- затруднени доставки на горива и индустриални материали по други участъци на реката.

Темата вече беше разгледана подробно в анализа на РТИК „Ниските води на Дунав като бизнес риск: логистика, разходи и устойчивост за предприятията в Русе“.

Следващата стъпка е предприятията да преминат от общо наблюдение на водните нива към оценка на собствената си зависимост. Необходимо е да бъде проверено кои доставки използват реката пряко или чрез предходен участник във веригата, как се разпределят допълнителните транспортни разходи и какви алтернативни маршрути са реалистично достъпни.

Икономическият растеж не премахва натиска върху износа

Според експресната оценка на Националния статистически институт през второто тримесечие на 2026 г. брутният вътрешен продукт на България е нараснал с 2,7% спрямо същото тримесечие на предходната година и с 0,6% спрямо първото тримесечие на 2026 г.

Брутната добавена стойност се е увеличила с 2,2% на годишна база. Крайното потребление е нараснало със 7,6%, а бруто образуването на основен капитал с 8%.

Външният сектор обаче показва различна картина. Износът на стоки и услуги е намалял с 2,8%, докато вносът се е увеличил с 6,9%. Данните са публикувани в експресната оценка на НСИ за второто тримесечие.

Това означава, че растежът се подкрепя основно от вътрешното потребление и инвестициите, а не от подобрение на външната търговия. За предприятията, работещи основно с български клиенти, средата може да остане сравнително благоприятна. За експортно ориентирани производители общият растеж на БВП не е достатъчен показател за състоянието на поръчките и ценовия натиск на техните пазари.

Практическото наблюдение трябва да включва:

- динамиката на новите запитвания и поръчки;
- използването на производствения капацитет;
- промяната в сроковете за потвърждаване на оферти;
- натиска върху цените и маржовете;
- концентрацията на приходите при ограничен брой клиенти;
- конкуренцията от внос;
- сроковете за плащане и нуждата от оборотен капитал.

Инвестициите могат да останат оправдани, особено когато подобряват ефективността и

намаляват зависимостта от ресурси. Финансовите прогнози обаче трябва да бъдат проверени и при сценарий за по-бавно възстановяване на външното търсене.

Практическа 90-дневна рамка за МСП

Предприятията могат да използват следващите три месеца за шест конкретни действия:

1. **Определете един реалистичен зелен инвестиционен проект.** Изберете процес с измерима загуба на материал, вода или друг ресурс. Опишете началното състояние, очаквания ефект, необходимата технология и възможното собствено финансиране.
2. **Създайте регистър на използваните опаковки.** Свържете всеки вид опаковка с материала, предназначението, доставчика и наличните декларации. Проверете приоритетно опаковките за контакт с храни и съответствието им с ограниченията за PFAS.
3. **Оценете готовността за проследимост на материалите.** Ако работите в автомобилна или друга индустриална верига, установете дали можете да предоставите надеждни данни за състава, произхода, рециклираното съдържание и възможността за повторна употреба на материалите.
4. **Прегледайте цифровите си дефицити.** Изберете три конкретни проблема, свързани с данни, интеграции, умения, киберсигурност или електронни административни услуги. Използвайте ги като основа за вътрешен план или становище по стратегията за цифрова трансформация.
5. **Картографирайте зависимостта си от Дунав.** Проверете кои доставки преминават по реката, кой носи допълнителните разходи при маловодие, какви резервни маршрути са налични и какъв минимален запас е необходим за критичните материали.
6. **Проверете устойчивостта на търговската прогноза.** Разработете алтернативен сценарий с по-слаб износ, по-бавни поръчки, по-високи логистични разходи и по-дълги срокове за плащане. Оценете ефекта върху маржовете, паричния поток и инвестиционния график.

Заключение

Развитията от последната седмица показват как финансирането, регулациите, технологиите и физическата инфраструктура започват да действат като взаимосвързана система.

Зеленото финансиране изисква измерим ресурсен ефект. Новите правила за опаковките и автомобилите изискват надеждни данни за материалите и доставчиците. Цифровата стратегия трябва да създаде условия предприятия да изградят необходимите системи и умения. Маловодието на Дунав и по-слабият износ напомнят, че инвестициите трябва да бъдат устойчиви и при неблагоприятни сценарии.

За МСП първата стъпка не е едновременното изпълнение на всички нови изисквания. Необходимо е да бъдат избрани няколко приоритетни процеса, за които могат да се съберат надеждни данни, да се определят отговорности и да се планират конкретни подобрения.

Русенската търговско-индустриална камара публикува подобни материали, за да подпомага предприятия в региона при оценяването на новите изисквания, подготовката на инвестиционни проекти и изграждането на по-устойчиви регионални и европейски партньорства.

Ако искате да обсъдим приложимостта на процедурата за зелени технологии, подготовката за

новите изисквания към опаковките и индустриалните вериги или устойчивостта на вашите доставки и инвестиционни планове, свържете се с мен на sminchev@rcci.bg или 0895 890 123.

Забележка: Публикацията е изготвена с помощта на генеративен изкуствен интелект, който подпомогна структурирането, проверката на източниците и формулирането на съдържанието. Финалният текст е резултат от експертния принос на автора, който гарантира неговата точност и практическа насоченост. Информацията е актуална към 17 август 2026 г. и не представлява правна или финансова консултация.

<https://rcci.bg/from-green-investments-to-the-danube-six-signals-for-business-from-the-past-week>